

Znaczenie edukacji pozaformalnej dla uczenia się przez całe życie

1. Dorośli w Polsce po 24 r.ż. są mało aktywni edukacyjnie, inaczej jest do 24 r.ż.

Aktywność edukacyjna osób dorosłych w Polsce jest znacznie niższa niż w UE. Ważne jest jednak, że dotyczy to osób po zakończeniu tradycyjnych ścieżek kształcenia, tj. po ok. 24 r.ż.

Uczestnictwo osób w wieku 25-64 lat w edukacji w % (w edukacji formalnej i pozaformalnej razem)
 w okresie 4 tygodni przed badaniem

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Polska	5,1	4,7	4,7	5,2	4,4	4,5	4,3	4,0	3,5
UE-28	9,2	9,4	9,3	9,3	9,1	9,2	10,7	10,8	10,7
Dania	29,1	30,0	31,3	32,6	32,3	31,6	31,4	31,9	31,3

Źródło: Eurostat, Labour Force Survey

w okresie 12 miesięcy przed badaniem

	2007	2011
Polska	21,8	24,2
UE-28	34,8	40,3
Dania	44,5	58,5

Źródło: Eurostat, Adult Education Survey

Z kolei, dorośli w Polsce do 24 r.ż. należą do najbardziej aktywnych edukacyjnie w UE. Ważne jest jednak, że dotyczy to jedynie uczestnictwa w edukacji formalnej.

Uczestnictwo osób w wieku 18-24 lat w edukacji w % (jedynie w edukacji formalnej)
 w okresie 4 tygodni przed badaniem

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Polska	63,9	64,4	63,0	61,9	60,9	61,0	60,4	58,1	53,3
UE-28	47,1	47,1	47,7	48,3	48,9	49,6	49,7	50,0	49,6
Dania	54,5	56,6	58,5	58,1	58,9	60,8	63,4	62,6	60,9

Źródło: Eurostat, Labour Force Survey

2. Aktywność edukacyjna dorosłych w UE dotyczy głównie edukacji pozaformalnej

Dorośli w UE wieku 25-64 lat uczestniczą w edukacji pozaformalnej ponad 2,5 razy częściej niż w edukacji formalnej, kiedy pytanie dotyczy uczestnictwa w okresie 4 tygodni przed badaniem i prawie 6 razy częściej, kiedy dotyczy okresu 12 miesięcy.

Uczestnictwo osób w wieku 25-64 lat w edukacji w UE w % (oddzielnie w formalnej i pozaformalnej)
 w okresie 4 tygodni przed badaniem

uczestnictwo w edukacji:	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
pozaformalnej	6,7	6,8	6,7	6,7	6,4	6,6	8,0	8,1	8,1
formalnej	3,0	3,0	3,1	3,1	3,1	3,0	3,1	3,2	3,1

Źródło: Eurostat, Labour Force Survey

w okresie 12 miesięcy przed badaniem

uczestnictwo w edukacji:	2007	2011
pozaformalnej	31,2	36,8
formalnej	6,6	6,2

Źródło: Eurostat, Adult Education Survey

3. Uczestnictwo dorosłych w Polsce w edukacji pozaformalnej jest bardzo niskie

W Polsce występuje zasadniczo inna niż w UE proporcja uczestnictwa dorosłych w edukacji formalnej i pozaformalnej. Przez wiele lat uczestnictwo w edukacji formalnej w naszym kraju przewyższało uczestnictwo w edukacji pozaformalnej. Ostatnio proporcje te się zmieniły ze względu na spadek uczestnictwa w edukacji formalnej, ale nadal widać zasadniczą różnicę z sytuacją w UE.

Uczestnictwo osób w wieku 25-64 lat w edukacji w Polsce w %
 w okresie 4 tygodni przed badaniem

uczestnictwo w edukacji:	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
pozaformalnej	2,1	2,0	1,9	2,4	1,8	1,8	1,9	2,1	2,0
formalnej	3,1	2,9	3,0	3,1	2,8	2,7	2,6	2,0	1,6

Źródło: Eurostat, Labour Force Survey

w okresie 12 miesięcy przed badaniem

uczestnictwo w edukacji:	2007	2011
pozaformalnej	18,6	21,0
formalnej	5,5	5,4

Źródło: Eurostat, Adult Education Survey

4. Niskie uczestnictwo w edukacji pozaformalnej w Polsce zaczyna się w młodości

Młodzież w Polsce, jeszcze bardziej niż dorośli, odstaje w uczestnictwie w edukacji pozaformalnej od młodzieży w UE.

Uczestnictwo młodzieży w wieku 15-24 lat w edukacji pozaformalnej w okresie 4 tygodni przed badaniem (w %)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Polska	2,3	2,2	2,1	2,3	1,9	1,9	2,0	2,3	2,2
UE-28	9,1	9,4	9,3	9,4	9,1	9,3	11,7	11,9	12,1
Dania	30,1	31,9	34,0	34,5	34,4	34,0	31,9	29,5	27,9

Źródło: Eurostat, Labour Force Survey

5. Wysokie zaangażowanie naszej młodzieży w edukację formalną zasłania problem jej słabego przygotowania do uczenia się przez całe życie

Polska osiągnęła już cele wymierne strategii Europa 2020 w edukacji wyznaczone na rok 2020. Zjawisko wczesnego kończenia nauki zostało ograniczone do poziomu 5,3% w roku 2015 (w UE – 11,0%, wyznaczony cel – co najwyżej 10%). Upowszechnienie wykształcenia wyższego wśród osób w wieku 30-34 lat wyniosło 43,4% w roku 2015 (w UE – 38,7%, wyznaczony cel w UE – co najmniej 40%). Uczestnictwo polskiej młodzieży w edukacji formalnej oraz powszechność wykształcenia co najmniej na poziomie średnim drugiego stopnia (*upper secondary*) lokuje nas w czołówce UE.

Jednak pęd do nauki w Polsce mija po wejściu w prawdziwe życie dorosłe. Osoby w wieku dwudziestu kilku lat, po zakończeniu ścieżek tradycyjnego kształcenia, zmniejszają swoje zaangażowanie edukacyjne w stopniu wybijającym się w UE.

Nadzieje na podtrzymanie ich zaangażowania edukacyjnego nadal łączone są z edukacją podobną do formalnej i opartą na wykładach. Taka oferta edukacyjna nie przyciąga jednak większość osób dorosłych w Polsce.

6. Potrzeba promocji edukacji pozaformalnej ukierunkowanej praktycznie

Z powyższego wynika, że edukacja pozaformalna powinna być szerzej promowana w Polsce. Promocja ta powinna sięgać także do szkół i uczelni. Dla lepszego przygotowania uczniów i studentów do uczenia się przez całe życie ważne jest, by uczyli się nie tylko w szkołach i uczelnia, ale także w otwartym środowisku gospodarczym i społecznym.

W promowaniu edukacji pozaformalnej ważne jest to, by nie kojarzyć jej tylko z różnego rodzaju szkoleń prowadzonych na podobieństwo zajęć w szkołach i uczelniach (kursy, wykłady, konferencje, seminaria, lekcje prywatne, korepetycje itp.).

Edukacja pozaformalna może się szerzej upowszechnić wtedy, gdy jest ukierunkowana praktycznie i organizowana w codziennej działalności podmiotów gospodarczych i społecznych – w przedsiębiorstwach, różnego rodzaju instytucjach, w tym naukowych, urzędach, organizacjach społecznych i zorganizowanych wspólnotach obywateli. Edukacja (zorganizowane uczenie się) może się tam odbywać równoległe z pracą i zaangażowaniem w sprawy społeczne. Wszelkiego rodzaju szkolenia prowadzone w formach wykładowych stanowią, przy tak postrzeganej edukacji pozaformalnej, jedynie mniejszość jej obszaru.

opracował: Stanisław Drzażdżewski, radca generalny w Departamencie Strategii i Współpracy Międzynarodowej MEN
2016-06-22